

บทความทางวิชาการ เรื่อง การพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

นาง สุภัชชา พันเลิศพาณิชย์

เจ้าหน้าที่มาตรฐานการศึกษา มจร.ห้องเรียนวัดพระแก้ว เชียงราย

๑.บทนำ

“เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำรงชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่ก่อนเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ เพื่อให้ประชาชนรอดพ้น สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้แนวคิด “เศรษฐกิจพอเพียง”^๑

“เศรษฐกิจพอเพียงเป็น เสมือนรากฐานของของชีวิต รากฐานความมั่นคงของแผ่นดิน เปรียบเสมือนเสาเข็มที่ถูกตอกรองรับรองรับบ้านเรือนตัวอาคารไว้นั่นเอง สิ่งก่อสร้างจะมั่นคงได้ก็อยู่ที่เสาเข็ม แต่คนส่วนมากมองไม่เห็นเสาเข็ม และลืมเสาเข็มเสียด้วยซ้ำไป ” พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจากวารสารชัยพัฒนา เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาชี้ให้แนวทางการดำรงชีวิตและการปฏิบัติตน ในสังคมและชุมชน ทุกระดับ ไม่ว่าจะ ชุมชน สังคม ภาครัฐ ภาคเอกชน หน่วยงานองค์กร สถาบัน โดยเน้นการบริหารเดินทางสายกลาง ตั้งอยู่บนความพอดี ความมีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันตัวเอง โดยผู้นำไปปฏิบัติต้องมีความรู้ คู่คุณธรรมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ความเจริญด้านวัตถุเข้ามาแทนที่ วิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย จากอดีต สู่วันปัจจุบัน จึงต้องปรับตัวและเปลี่ยนแปลงให้ทันกับเหตุการณ์ของโลกปัจจุบันตลอดเวลา จากปัจจัยต่างๆที่เจริญรุดหน้าอย่างรวดเร็ว คนในสังคมเริ่มเห็นแก่ตัว แข่งขัน ชิงดีชิงเด่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว ตั้งแต่ระดับ ชุมชน ผู้สังคม และในหน่วยงานองค์กรต่างๆทั้งภาครัฐและเอกชน^๑

จากความเจริญที่รุดหน้าอย่างรวดเร็วของโลกยุคใหม่ที่มีความสลับซับซ้อน ผู้นำ (leader)จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่เพิ่มมากขึ้นจนอาจเกิดวิกฤตภาวะผู้นำไม่ไหวแต่สังคมใดสังคมหนึ่งแต่นำไปสู่ปัญหาในสังคมของทุกชนชั้น ทุกระดับ จนกระทั่ง นำไปสู่ปัญหาในระดับประเทศในที่สุด

^๑ลีลาภรณ์ บัวสาย, ดร. (บรรณาธิการ), เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) ๒๕๕๕), หน้า ๑๕.

ลีลาภรณ์ บัวสาย, อ่างแล้ว, หน้า ๒๖.

เพราะ ในปัจจุบัน ผู้นำส่วนมาก(leader)ไม่มี ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข กล่าวคือ ไม่มีเรื่องของการพัฒนา ตั้งอยู่บนทางสายกลางความไม่ประมาทโดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล และระบบ ภูมิคุ้มกันที่ดีในตัวใช้ความรอบคอบประกอบการวางแผนอย่างระมัดระวังในเรื่องการจัดการความรู้ การปฏิบัติและตัดสินใจ ตระหนักในคุณธรรม ชื่อสัตย์ สุจริต อุดม มีความเพียรในการใช้ สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เมื่อผู้นำขาดภาวะของการเป็นผู้นำในสิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดวิกฤตและ ผลกระทบตามมาอย่างมากมาในชุมชน สังคม หน่วยงาน องค์กร ภาครัฐ ภาคเอกชน จน นำไปสู่ปัญหาในระดับประเทศ^๑ ผู้เขียนจึงสนใจศึกษา สาเหตุที่ผู้นำขาดทักษะภาวะผู้นำ และการ นำแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อนำมาปรับใช้กับการพัฒนาภาวะ ผู้นำ เพื่อเป็นผู้นำ ต้นแบบที่สมบูรณ์ทั้งในเรื่องในเรื่องการดำเนินชีวิตส่วนตัวและหน้าที่การทำงานเพื่อให้เกิดการพัฒนา อย่างยั่งยืน^๑

๒.ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงกับปัญหาภาวะผู้นำที่ไม่มี๓ ห่วง๒เงื่อนไข

ในวันเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๓ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสว่า “...เศรษฐกิจพอเพียงนี้ ขออย่าว่าเป็นการทิ้งเศรษฐกิจ หรือ ความ ประพฤติ ที่ทำอะไรเพื่อให้เกิดเหตุและผลคือเกิดผลมันมาจากเหตุ การกระทำ ก็จะเป็นการกระทำ ที่ดี และผลของการกระทำนั้น ก็จะเป็นการกระทำที่ดี ดีแปลว่ามีประสิทธิผล ดีแปลว่า มี ประโยชน์ ดีแปลว่า มีความสุข”

แต่ในปัจจุบันผู้นำที่ดึงมั้งในด้านความประพฤติ การปฏิบัติตัวพบเห็นได้น้อยมาก ส่วนมากมักพบผู้นำมาจากการแต่งตั้งอาศัยเครือข่าย เพื่อนฝูง คนสนิท หรือเป็นเรื่องบุญคุณที่ ทดแทนกัน ก็จะทำให้ไร้ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการทั้งที่ผู้นำถือว่าเป็นต้นทุนที่สำคัญที่สุด ในการบริหารจัดการองค์กร ในตัวผู้นำจึงต้องมีศิลปะ มีอิทธิพลเหนือคนอื่น ถึงเป็น นำผู้คน เหล่านั้นและได้รับความไว้วางใจและเชื่อใจอย่างเต็มที่ทั้งต้องได้รับความเคารพนับถือ ร่วมมือและ

---

^๑พระวิศิษฏกุล สิริปัญญา(สุภารัตน์) การประยุกต์ หลักธรรม เพื่อพัฒนาผู้นำพึงประสงค์ในยุคโลก ภิวัตน์ .รวมบทความวิทยานิพนธ์ ระดับพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โครงการสัมมนาเผยแพร่ผลงานวิทยานิพนธ์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๑. (กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. ๒๕๕๑) หน้า ๘๕๕.

ศาสตราจารย์ ธานีรินทร์ กรัยวิเชียร,คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร. (กรุงเทพมหานคร: ชวน พิมพ์,๒๕๔๘),หน้า๒

ร่วมใจจากผู้ได้บังคับบัญชาอย่างจริงจังและจำเป็นอย่างยิ่งต้องที่ผู้นำต้องมีภาวะผู้นำ(Leadership)คือมีศิลปะหรือมีความสามารถเฉพาะบุคคล สามารถจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อผู้อื่นไม่ว่าผู้ร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆเพื่อปฏิบัติการ และ อำนาจการ โดยใช้กระบวนการสื่อสาร ความหมายหรือการติดต่อกันและกันเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานให้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ สิ่งสำคัญต้องรู้จักเดินทางสายกลาง อย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีความรู้มีคุณธรรมเป็นลักษณะนิสัย กล่าวคือ ต้องพฤติกรรมในการทำงานตามหลักทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงที่ประกอบไปด้วย ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไขซึ่ง ๓ ห่วง ประกอบด้วย ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันตัวเอง ส่วน ๒ เงื่อนไข คือความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งเหล่านี้ต้องทำควบคู่กันไปเสมอขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งมิได้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุก ระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนา และบริหารประเทศให้ ดำเนินไปใน ทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบ ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอก และ ภายใน ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการ ต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้าง พื้นฐานจิตใจของคนในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่ เหมาะสม ดำเนินชีวิต ด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สิ่งแวดล้อม และ วัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

หลักแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง

การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือการพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลาง และ ความไม่ประมาท โดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรม ประกอบการวางแผน การตัดสินใจ และการ กระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ ๕ ส่วน ดังนี้

๑. **กรอบแนวคิด** เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการ เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัย และวิกฤต เพื่อความมั่นคง และความยั่งยืน ของการพัฒนา

๒.คุณลักษณะ เศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลาง และการพัฒนาอย่างเป็นขั้นบันได

๓.ค่านิยม ความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย ๓ คุณลักษณะ พร้อม ๆ กันดังนี้

๓.๑ ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไป และไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น เช่นการผลิต และการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ

๓.๒ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ

๓.๓ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบ และการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้ และไกล

๔.เงื่อนไข การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัยทั้งความรู้ และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ

๔.๑ เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ

๔.๒ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางในการดำเนินชีวิตที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริงในด้านการเป็นผู้นำซึ่งเป็นแนวทางในการทำงานที่เรชาวไทยได้ยึดถือเป็นแบบปฏิบัติมายาวนานกว่า ๓๐ปี การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นปรัชญาในการดำเนินชีวิตและพัฒนาอย่างมีสติ พอเหมาะพอสมควรในทุกด้าน สามารถนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมในชีวิตของแต่ละคน แต่ละหน่วยงาน จึงเสมือนเชื่อมโลกแห่งการปฏิบัติธรรมเข้าสู่โลกแห่งการทำงานโดยใช้ธรรมะในหลักของความสมดุลในจุดเด่นของเศรษฐกิจพอเพียงคือ การสร้างภูมิคุ้มกันตัวเองโดยมีแผนงานที่เปรียบเหมือนแผนที่หรือเข็มทิศในการเดินทางที่บอกจุดมุ่งหมายว่าจะเราจะเดินทางไปทิศทางไหน ก้าวไปด้วยกัน โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกันเพื่อให้องค์กรอยู่รอดอย่างยั่งยืน

ผศ.ดร.สุขสรรค์ กันตะบุตร หัวหน้ากลุ่มวิจัยภาวะผู้นำ วิทยาลัยการจัดการ

มหาวิทยาลัยมหิดล และเลขานุการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง กล่าวว่า ภายใต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จะประกอบด้วย ๔ แนวทาง คือ ๑.คุณลักษณะ หมายถึงความพอเพียง

ซึ่งจะพอเพียงได้ต้องอยู่ในทางสายกลาง ๒. คำนิยาม ของความพอเพียงหมายถึงความพอประมาณ และความมีเหตุผล ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันให้กับตัวเองได้เป็นอย่างดี ๓. เงื่อนไข จะต้องประกอบด้วย เงื่อนไขความรู้จะต้องมีทั้งความรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และเงื่อนไขคุณธรรมอันหมายถึงความ ซื่อสัตย์สุจริต อุดทน และมีสติ ๔. แนวปฏิบัติและผลที่คาดหวัง ซึ่งหมายถึงความสมดุลและพร้อม ต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอก เศรษฐกิจพอเพียงจึง เน้นทางการแก้ไขเพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน มาช้านาน ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น^๐

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในหลักความพอประมาณ(ห่วงที่๑)

ในหลักความพอประมาณผู้นำสามารถจัดคนให้เหมาะสมกับงาน และคัดสรรบุคลากรที่มี คุณภาพเข้าทำงานอย่างเหมาะสมให้โอกาสในการพัฒนาตนเองโดยผู้นำต้องรู้จักวางแผนสู่นาคต และต้องมีโครงการพัฒนาความเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง โดยต้องดูว่าบุคลากรนั้นพัฒนาได้หรือไม่ เหมาะกับงานประเภทใด นั่นคือหลักการใช้คนให้ถูกกับงานและมีการวางแผนพัฒนาผู้นำในระดับ บริหารล่วงหน้า ๓ ปี

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปในหลักความมีเหตุผล(ห่วงที่๒)

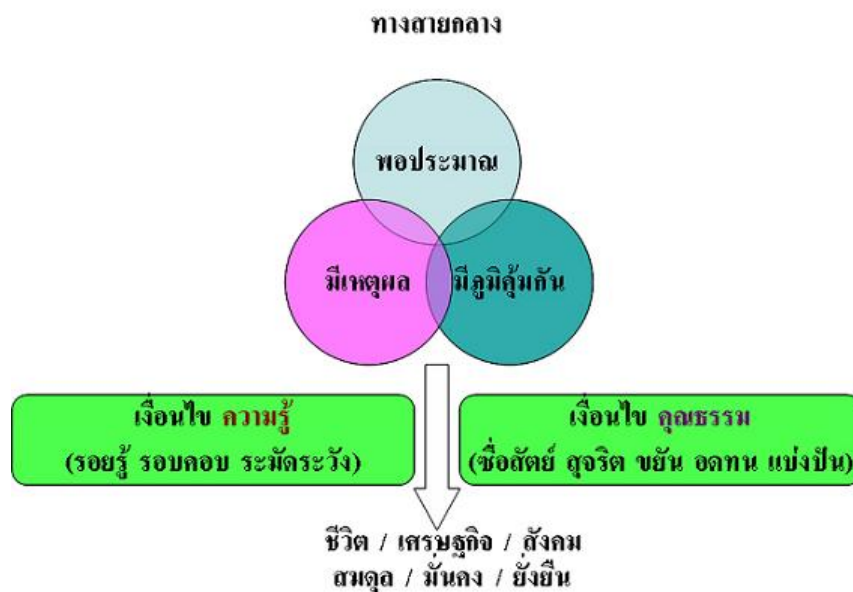
คือการที่ผู้นำ ใช้หลักเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆ โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่ เกี่ยวข้อง ตลอดจนผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นอย่างรอบคอบ

การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในหลักการมีภูมิคุ้มกันที่ดี(ห่วงที่๓)

คือ การเตรียมตัวให้พร้อมรับต่อผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงรอบตัว ปัจจัย เหล่านี้จะเกิดขึ้นได้นั้น จะต้องอาศัยความรู้ และคุณธรรม เป็นเงื่อนไขพื้นฐาน กล่าวคือ เงื่อนไข ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังในการดำเนินชีวิตและการ ประกอบการงาน ส่วน เงื่อนไขคุณธรรม คือ การยึดถือคุณธรรมต่างๆ อาทิ ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน การใช้แนวทางปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาภาวะผู้นำในเรื่องของหลักการบริหารก็เปรียบเหมือนเราได้ฉีด วัคซีนป้องกันตนเอง โดยผู้นำต้องเริ่มต้นด้วยการสำนึกขีดความสามารถของตัวเองและรู้จักพอและ

^๐ ลีลาภรณ์ บัวสาย. เรื่องเดิม. หน้า ๑๑.

ต้องศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจอย่างถ่องแท้รวมถึงการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในแท้จริงของนิสัยเสียก่อนเพราะวินัยเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นเครื่องกำหนดกรอบการดำเนินงานตามภาระหน้าที่ใดๆที่พึงกระทำให้บรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์^๐

แผนภาพแสดงแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข^๐

ปัญหาที่คือคนพูดถึงเศรษฐกิจพอเพียงกันมาก พอพูดถึงก็เหมือนกับเป็นเพียงแนวคิด มองภาพไม่เห็นชัดเจน จึงไม่เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้และด้วยคุณลักษณะนิสัยส่วนตัวของผู้นำเองในเรื่องของความเจ้าอารมณ์ จิตใจคับแคบ ยึดติดกับผลประโยชน์ส่วนตน ไม่ถ่อม ไม่แสดงออก พูดมากกว่าทำ ไร้ระเบียบวินัย ทำงานไม่เป็น ขาดความเพียร อดทน ขาดคุณธรรม เห็นแก่ตัว ไม่เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเอง ไม่กล้าแสดงออก สิ่งนี้เป็นปัญหาในการพัฒนาภาวะผู้นำในตัวเองทั้งสิ้น

^๐ สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ .หนังสือการประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ ๒๕๕๕

๒ วิกีพีเดีย สารานุกรมเสรี. เศรษฐกิจพอเพียง. <http://th.wikipedia.org/>

๓.สาเหตุที่ผู้นำขาดภาวะการเป็นผู้นำตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผู้นำ คือผู้ที่มีอิทธิพลในทางที่ถูกต้องต่อการกระทำของผู้อื่นมากกว่าคนอื่น ๆ ในกลุ่มหรือองค์กรซึ่งเขาปฏิบัติงานอยู่

ภาวะผู้นำ หมายถึงผู้ที่มีอำนาจเหนือผู้อื่นและอำนาจนี้ช่วยให้ผู้นำสามารถปฏิบัติงานซึ่งเขาไม่สามารถปฏิบัติคนเดียวได้สำเร็จ และทำให้ผู้ตามยอมรับและเต็มใจปฏิบัติตาม

ในฐานะผู้นำ จึงต้องเป็นผู้บริหาร รู้จักวางแผน กำหนดนโยบาย ประสานงานทั้งภายในและภายนอก มีความรู้ แก้ไขปัญหา และคิดอย่างเป็นระบบตั้งแต่ การวางแผน จัดกำลังคนให้เหมาะสมกับงาน อย่างพอดี เหมาะสม มีวิสัยทัศน์กว้างไกลและไกลซึ่งสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องของความพอดี ความมีเหตุผลและระบบภูมิคุ้มกันที่ดี แต่โลกที่มีการแข่งขันทำให้คนขาดคุณธรรมและทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในรูปแบบที่แตกต่างกันจึงได้ผู้นำที่ขาดความรู้ความสามารถซึ่งผู้นำต้องมีลักษณะพิเศษเฉพาะตัวอาจเป็นได้ทั้งแบบดีและเลว การเป็นผู้นำที่ดีนั้นสำคัญที่บุคลิกภาพส่วนตัวของผู้นำสำคัญที่สุด เช่น พุดจาเก่ง สามารถโน้มน้าวจิตใจคนได้ บุคลิกดี ได้รับการปลูกฝังอบรมเรียนรู้ที่จะเป็นผู้นำมาตั้งแต่เด็กและสามารถพลิกแพลงเรียนรู้เพิ่มเติมภายหลังปัจจุบันหาได้ยากมากเพราะส่วนมากได้ผู้นำมาจากการแต่งตั้ง ระบบเครือญาติ หรือบุคคลที่ใกล้ชิด เพื่อนฝูง คนสนิท หากบุคคลเหล่านี้ไม่ปรับตัวอาจทำให้เกิดการไร้ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและเกิดผลกระทบกับองค์กรในที่สุด

๔.ผลกระทบ

ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่การพัฒนาประเทศ ภายใต้อาณัติของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๕๕-๒๕๕๙) โดยยังคงยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่มุ่งให้คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและ “สร้างสมดุลการพัฒนา” ในทุกมิติ เป็นไปในแนวทางที่ยั่งยืนและสร้างความสุขให้กับคนไทย สำหรับทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๑ จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยขยายการนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพ

สรุปได้ว่า แนวคิดแห่งการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีลักษณะที่สำคัญคือ

- ๑) ให้ความสำคัญกับ “การพัฒนาคน” ในการดำเนินวิถีชีวิตอย่างมั่นคงบนพื้นฐานของการรู้จักความพอประมาณ การคำนึงถึงความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี
- ๒) เน้นการ “เข้าใจ เข้าถึง และร่วมพัฒนา” อย่างสอดคล้องกับ “ภูมิสังคม”
- ๓) เป็นการพัฒนาที่คำนึงถึงการ “ทำตามลำดับขั้นตอน ” จากการสร้างพื้นฐานให้มั่นคงพอควรแล้ว จึงค่อยสร้างเสริมความเจริญขั้นสูงขึ้นไปตามลำดับ

คนเป็นทรัพยากรมนุษย์และต้นทุนที่สำคัญถ้าผู้นำความรู้ ความสามารถ รู้จักฝึกฝนตนเอง อดทน อดกลั้น ความรอบคอบเรียนรู้ตลอดเวลา ประเมินสถานการณ์ วิเคราะห์ปัญหาอย่าง ถูกต้องสิ่งสำคัญมีคุณธรรม จริยธรรมในการบริหารจัดการอย่างพอดีเหมาะสม อย่างพอดี มี ภูมิคุ้มกันตัวเอง รู้จักนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่เป็นแนวทางสายกลางมายึดหลักในการดำเนิน ชีวิตและหน้าที่การงานองค์กรก็จะอยู่รอดปลอดภัยอย่างยั่งยืนแต่ถ้าในการตรงกันข้าม ผู้นำไม่รู้จัก พัฒนาภาวะผู้นำและขาดการวิเคราะห์สถานการณ์สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นกลางเอนเอียงไปข้างใดข้าง หนึ่ง ให้ความเห็นความรู้ที่ตัวเองในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ความรู้ที่ตัดสินใจยึดติดไม่รู้จักใช้ ทรัพยากรอย่างพอดีผลกระทบตามมาก็จะส่งผลกระทบต่อคนในองค์กร สิ่งแวดล้อมจนก่อให้เกิดปัญหา ทั้งระยะสั้นและระยะยาวในอนาคตถ้าผู้นำเข้าใจ เข้าถึง จึงพัฒนาในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้ในชีวิตส่วนตัวและการทำงานก็จะทำให้เกิดการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการพัฒนา อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน^๐

เมื่อเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเราสามารถนำมาพัฒนาภาวะผู้นำได้ในอย่างเหมาะสม และลงตัวและสามารถให้การทำงานราบรื่นไปทิศทางเดียวกันในระยะเวลายาวนานอย่างต่อเนื่อง ในส่วนของภาวะผู้นำยังต้องมีศิลปะในการบริหารงานที่ทำให้ผู้ตามทำงานให้เราด้วยความเต็มใจ ด้วยตัวเองคือการประพฤติ ปฏิบัติตัวเป็นที่เลื่อมใส ทำให้คนในองค์กรศรัทธาเห็นคุณค่าและ ความสามารถทั้งในเรื่องความคิด คำพูด การตัดสินใจ การลงมือทำ ไม่ว่า จะเป็นเรื่องการ วางแผน การมอบหมายงาน การควบคุมงาน การประสานงาน ทั้งในเรื่องการให้โอกาสในการ พัฒนาคณะ พัฒนางาน ซึ่งต้องมีคุณลักษณะดีทั้งภายนอกและภายในโดยมีคุณสมบัติในเรื่อง ความ ไว้วางใจในการมอบหมายงานเลือกบุคคลได้เหมาะสมตามความถนัดของแต่ละคนที่สอดคล้องกับ งานนั้นคือหลักการคัดสรรบุคคลากรคือหลักความความพอประมาณที่รู้จักการใช้คนและการวางแผน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาบุคคลอย่างพอดีและตรงความต้องการที่สอดคล้องทิศทาง ในอนาคต และต้องหยั่งรู้และเตรียมพร้อมทุกสถานการณ์ มีความรู้ตัว รู้จักตนเองว่ามีข้อดีข้อเสีย อย่างไร สิ่งสำคัญคือผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์และมองการณ์ไกลได้อย่างแม่นยำประพฤติปฏิบัติตัว เหมาะสมน่านับถือ มีเหตุผลในการตัดสินใจเรื่องต่างๆมี คุณธรรมบริหารงานด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต อดทน และมีสติ มีอดทน ความเพียร การมุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน ควบคู่ กับการใช้หลักการของธรรมาภิบาลในใช้แนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาภาวะผู้นำ ในเรื่องของหลักการบริหารก็เปรียบเหมือนเราได้ฉีดวัคซีนป้องกันตนเอง โดยผู้นำต้องเริ่มต้นด้วย การสำนึกขีดความสามารถของตัวเองและรู้จักพอและต้องศึกษาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าใจ

---

^๐ สมชัย ตั้งพร้อมพันธ์ .น.พ. ผู้นำกับการบริหารโดยยึดหลักตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง(ข้อมูล ออนไลน์) <http://www.ksbrhospital.com/site/Director/story24.php>

อย่างถ่องแท้รวมถึงการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในแท้จริงของนิสัยเสียก่อนเพราะวินัยเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นเครื่องกำหนดกรอบการดำเนินงานตามภาระหน้าที่ใดๆที่พึงกระทำให้บรรลุเป้าหมายโดยสมบูรณ์^๐

สรุป

จากการยึด หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นแนวทางปฏิบัตินั้น คาดว่าผลที่จะได้รับจากการประยุกต์ใช้คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

จะเห็นได้ว่าหากประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ยึดถือปรัชญานี้เป็นแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตน มีสำนึกในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ ประเทศไทยจะสงบสุข ร่มเย็นยั่งยืนหยั่งอู่ได้ด้วย ความสามารถ ความร่วมมือร่วมใจของคนไทยทุกคน

สุดท้ายนี้ขออัญเชิญ “พระบรมราโชวาท” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่พระราชทานแก่นิสิตที่สำเร็จการศึกษาจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ความว่า

“การที่จะประกอบกิจการใดๆ ให้เจริญเป็นผลดีนั้น ย่อมต้องอาศัยความอดสาหะพากเพียร และความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นรากฐานสำคัญ ประกอบกับจะต้องเป็นผู้มีจิตเมตตากรุณา ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และพร้อมที่จะบำเพ็ญประโยชน์ ให้เกิดแก่ส่วนรวมตามโอกาสอีกด้วย”

บรรณานุกรม

ก.หนังสือ

ธานินทร์ กรัยวิเชียร.ศาสตราจารย์ ,คุณธรรมและจริยธรรมของผู้บริหาร.

กรุงเทพมหานคร; ชวนพิมพ์,๒๕๔๘

พระวิศิษฏกต สิริบุญโญ(สุภารัตน์) การประยุกต์ หลักธรรม เพื่อพัฒนาผู้นำพึงประสงค์ในยุคโลก

---

^๐ดร.ลีลาภรณ์ บัวสาย. เศรษฐกิจพอเพียงร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล (กรุงเทพฯ ๑: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน)หน้า๒๕

ภิวัดน์ .รวมบทความวิทยานิพนธ์ ระดับพุทธศาสตรมหาบัณฑิต โครงการสัมมนาเผยแพร่
ผลงานวิทยานิพนธ์ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๓. กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตมหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.๒๕๕๓

ลีลาภรณ์ บัวสาย. เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สานข่าย ขยายผล กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการวิจัย , บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน) พิมพ์
ครั้งที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ .หนังสือการ
ประกวดผลงานตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ ๒ ๒๕๕๕

เสวี พงศพิศ. เศรษฐกิจพอเพียง เกิดได้ ถ้าใจปรารถนา. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.
๒๕๕๐.

ข.ข้อมูลออนไลน์

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. เศรษฐกิจพอเพียง.(ข้อมูลออนไลน์) <http://th.wikipedia.org/>

สมชัย ตั้งพร้อมพันธ์.น.พ. ผู้นำกับการบริหารโดยยึดหลักตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง(ข้อมูล
ออนไลน์) <http://www.ksbrhospital.com/site/Director/story24.php>